

Ljiljana Blagojevic

Építészeti Intelligencia és hiányalapú tervezés a 1960-as években Jugoszláviában

Kulcsszavak:

- építészeti intelligencia: együttműködő- politikai – és tervezői intelligencia
- tömeges építés, iparosítás
- innovatív tervezői módszerek
- rugalmas tipizálás
- kutatás (elmélet) és gyakorlat összefüggése

Összefoglalás:

- konkrét építészeti módszerek és gyakorlatok bemutatása, melyek gazdaságilag és technológiailag elmaradott körülmények között az építés iparosítása iránti növekvő igényén alapultak, az 1960-as évek Jugoszláviájában
- a digitális tervezés és gyártás korában elavultnak tűnnek az építésiparosítás analóg tervezési módszerei
- építészeti intelligencia alatt érti: megértés, az információk és dolgok mentális ismereteinek ténye, az információk kölcsönös megosztása, információszerzés
- az építészeti intelligencia egyre fontosabb a kortárs gyakorlat terén a globalizált kapitalizmus egyenlőtlen fejlődése miatt polarizált világban
- innovatív módszer és gyakorlat véghezvitele hatékony, legkorszerűbb rendszerű tervezéssel
- alacsony költségvetés és alacsony technológiájú építkezések a legperifériusabb és elmaradottabb települések esetében, a szocialista Jugoszláviában (Prizen és Ulcinj városok példái)
- 3 alfejezetben, 3 fogalom alatt fejt ki az építészeti intelligencia fogalmát, ezek együttállása szükséges volt ahhoz, hogy a szocialista elnyomás alatti, elmaradott régiókban eredményes projektek valósulhassanak meg
- 3 fő kutató-alkotó személyt emel ki (Zlokovic, Wachsmann és Ciribini), akik elméleti síkon is foglalkoztak a tömeges építés problémakörével, közülük Zlokovic (3 fős család) a 2 bemutatott példa tervezője is
- bemutat 2 féle rendszert, melyben működőképes és hatékony lehet az iparosított építéshez szükséges csapat munkája
- a tömeges építés világjelenséggé vált, megváltozott az építész hivatás és a mérnöki tevékenység is specializálódott

A szöveg számomra olyan fogalmakat vezet be (mint az együttműködő- politikai – és tervezői intelligencia = építészeti intelligencia), melyeket eddig nem ismertem, vagy nem ebben az összefüggésben használtam. A három fogalom kapcsolata – mely 3 fogalomra épülnek az egyes fejezetek - a szöveg alapján kissé széteső, önmagukban jól értelmezhetőek, de az volt az érzésem, hogy akár még több fajta „intelligenciát” is fel lehetne melléjük sorakoztatni. A példák jól tükrözik az elméleti mondanivalót, bár hiányos a bemutatásuk, szívesen olvastam volna részletesebben a két projektről, azok megvalósulási körülményeiről, az alkalmazott szerkezetekről, és a jugoszláv tipizálási rendszerekről. Természetesen érdekes ezek létrejöttének elméleti háttere is, de a konkrétumok nekem kevesek voltak.

Ami érdekes volt számomra, az egyrészt a politikai nyomásengedés, a helyi szervezetek és önkormányzatok kezébe való átengedése a döntéshozásnak, és az, hogy ezek a nagy projektek megvalósulhattak nagyobb meghatározottság nélkül, a helyi szervezetekre és gazdaságra alapozva. Talán ez nem volt annyira jellemző ebben az időben a szocialista országokban. A másik figyelemfelkeltő rész a Milan Zlokovic féle kutatás rövid ismertetése volt, és a Wachsmann által kidolgozott séma az együttműködő csapatmunkáról az iparosított építésben. Ezen felül a szövegnek a legfontosabb mondanivalója, hogy egy ilyen nagy változás estében, mint amit az építés iparosítása és a tipizálás jelentett, elengedhetetlen a kutatómunka és elméletek kidolgozása a megfelelő gyakorlat mellett.